

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5856/08

בפני : כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט ס' גובראן

העותרים : נהיד פרהנגיאן ואח'

נ ג ד

המשיבה : ממשלת ישראל

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה : כ"ט בסיון התשס"ח (02.07.2008)

בשם העותרים : עו"ד ניצנה דרשן-לייטנר ; עו"ד רועי כוכבי

בשם המשיבה : עו"ד דינה זילבר

פסק-דין

הנשיאה ד' ביניש:

1. עניינה של העתירה שלפנינו בבקשת העותרים כי ממשלת ישראל תימנע ממסירת מידע כלשהו אודות גורלם של ארבעה דיפלומטים איראניים אשר נעלמו בלבנון בחודש יולי 1982, במסגרת עסקת חליפין עם ארגון החיזבאללה להחזרת אלדד רגב ואהוד גולדווטר, אשר אושרה על-יד הממשלה בישיבתה מיום 29.6.08, וזאת עד אשר יובטח כי בתמורה למידע זה יתקבל מידע אמין ביחס לגורלם של 12 יהודים איראניים, יקיריהם של העותרים, אשר נעלמו באיראן בדרכם לעלות ארצה.

2. בעתירתם מתארים העותרים, בני משפחותיהם של הנעדרים, את סיפוריהם של 12 הנעדרים, אשר בין השנים 1994-1997 ניסו להימלט מאיראן ולעלות לישראל ובמעבר הגבול נעלמו עקבותיהם. כן מפרטים העותרים את ניסיונותיהם לגלות מה עלה בגורל יקיריהם, אשר מאז העלמם גורלם לא נודע. במהלך השנים אשר חלפו מאז נעלמו עקבותיהם של הנעדרים פנו העותרים אל המשיבה ואל רשויות נוספות במדינה, בדרישה לעשות כל שניתן על-מנת לאתר את הנעדרים או לכל הפחות להשיג מידע אמין ביחס לגורלם. בשנת 2004, עתרו העותרים לראשונה לבית משפט זה בבג"ץ 4527/04 כדי שבית המשפט יורה לממשלה להימנע מביצוע המחצית השנייה של עסקת חילופי השבויים, שהתקיימה אותה עת עד אשר תקבל ישראל מידע ביחס לנעדרים באיראן. בהתחשב בשלב בו היתה אז העיסקה, העתירה נדחתה בפסק-דין קצר בו נקבע כי "על פי המקובל תודיע המדינה 48 שעות מראש על שחרור אסירים. לעותרים תעמוד זכותם לפנות לבית משפט זה בעניין זה". מספר חודשים לאחר מכן שבו העותרים ופנו לבית משפט זה בבג"ץ 7244/04 בדרישה להורות למשיבה לפרט באילו צעדים נקטה עד כה כדי לקבל מידע אודות הנעדרים, ולחייבה לנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותה על-מנת לאתר את הנעדרים או להשיג מידע בעניין גורלם. בפסק-דינו בעניין זה, בו נדחתה העתירה, ציין בית המשפט כי:

"חוששתי שמעבר לקבלת אינפורמציה מהמדינה וחיפית חלק ממנה בפני העותרים, לא נוכל לסייע לעותרים. הניסיון מלמד כי אין בכגון דא מתכון בטוח להצלחה או, חלילה לכישלון. העובדה שהמדינה לא הצליחה עד כה להשיג מידע על הנעדרים אין משמעותה שישנה אוזלת יד מצידה ואין היא מעידה על אדישות לגורל הנעדרים. חיסוי הפעולות אף הוא אינו בגדר חיפוי על מחדלים. העותרים, במר ליבם, משליכים יהבם על כך שבית משפט זה ימצא מזור לבעייתם. למרבה הצער אין לבית המשפט כלים לפתרון תעלומת היעלמם של הנעדרים, והלוואי ואלה ישובו לחיק משפחותיהם בהקדם. איננו רואים מנוס אלא לקבוע שמעבר למה שנעשה עד כה, במסגרת עתירה זו כפי שפורט – הסתיים הדיון בעתירה".

3. כעת, משנודע לעותרים כי בכוונת המשיבה למסור לאיראן מידע אודות גורלם של ארבעה דיפלומטים איראניים במסגרת עסקת חליפין עם ארגון החיזבאללה, טוענים הם כי העובדה שבמסגרת עסקת החליפין ובתמורה למידע אודות הדיפלומטים האיראניים לא נדרשה איראן לספק מידע אודות 12 הנעדרים, מעידה על חוסר סבירות קיצוני של המשיבה, המתנערת מחובתה לדאוג לגורל הנעדרים. כן טוענים העותרים כי באישור עסקת החליפין במתווה בו אושרה פוגעת המשיבה בזכותם של העותרים

לשוויון, בהעדר אבחנה בינם לבין משפחותיהם של אלדד רגב ואהוד גולדווסר. העותרים מציינים עוד כי בפעולות המשיבה יש כדי להפר את ההבטחות השלטוניות אשר ניתנו להם כי המשיבה תנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותה על-מנת לאתר את הנעדרים, ואף יש בכך משום הפרה של פסק-הדין בבג"ץ 7244/04, בו נקבע כי המשיבה עושה כל שניתן על-מנת להביא את תעלומת הנעדרים על פתרונה. בנסיבות אלה, טוענים העותרים כי יש להורות למשיבה להימנע מהעברת מידע אודות גורלם של ארבעת הדיפלומטים האיראניים הנעדרים עד אשר יובטח כי בתמורה למידע זה יתקבל מידע אמין ושווה ערך ברמתו באשר לגורלם של 12 הנעדרים.

4. בתגובתה לעתירה טוענת המשיבה כי דין העתירה להידחות, היות ומדובר בנושא אשר שייך באופן מובהק לניהול יחסי החוץ והביטחון של המדינה, נושא המסור לשיקול דעתה הרחב של המשיבה. לטענתה, נושא זה הינו מסוג הנושאים בהם נמנע בית משפט זה מלהתערב, שאם לא כן ימצא עצמו נכנס בנעליה של הרשות המבצעת בעניינים המצויים בלב ליבה של קביעת מדיניות החוץ והביטחון של מדינת ישראל. על-פי הנטען, החלטת המשיבה בדבר עריכת הסכם החליפין עם ארגון החיזבאללה, ועריכת האיזונים בין כלל האינטרסים הכרוכים בכך, מוטלים לפתחה של ממשלת ישראל. לבסוף, טוענת המשיבה כי עניינם של העותרים נבחן והוכרע זה מכבר על-ידי בית המשפט, בשתי עתירותיהם הקודמות, וכי גם מסיבה זו יש לדחות את העתירה.

5. עניינם של העותרים נוגע ללב. אכן, סיפור העלמם של יקיריהם, אשר עקבותיהם אבדו לבלי שוב, ואשר מזה שנים כה רבות אין אפילו רמז בדבר גורלם, הוא קשה. קשים גם חייהם של העותרים, אשר ממתנים בעלטה שנים ארוכות למידע כלשהו על יקיריהם – בני זוגם, אחיהם, ילדיהם וקרוביהם. חלק מן העותרות נותרו עגונות מאז היעלמות בני זוגן לפני למעלה מעשור. אין ספק כי מדובר בפרשה כאובה ביותר, אשר אין לזנוח את המאמצים להביא לפתרונה. אף על פי כן, אין בידינו להיענות לדרישת העותרים ולהתערב בהחלטת הממשלה נשוא העתירה. הטעם העיקרי לכך הינו שענייניה המדיניים ויחסי החוץ של המדינה מופקדים על-פי מהותם בידי הממשלה, והיא הגוף המתאים לעסוק בהם ולנהלם על פי סמכויותיה ותחום תפקידיה. הלכה היא כי בית משפט זה אינו נוהג להתערב בשיקול דעתה של הרשות המבצעת בעניינים הקשורים במדיניות הממשלה, ובמיוחד בעניינים הנוגעים ליחסי החוץ של המדינה, אלא בנסיבות חריגות ביותר (ראו, בין היתר, בג"ץ 7712/05 פולארד נ' ממשלת ישראל (לא פורסם, 7.6.2006); בג"ץ 6728/06 עמותת "אומץ" נ' ראש ממשלת ישראל (לא פורסם, 30.11.2006); בג"ץ 5551/08 שליט נ' ממשלת ישראל (לא פורסם, 23.6.2008)). זאת, במיוחד במקרים דוגמת ההחלטה נשוא עתירה זו, אשר בהם הנושא

המשפטי אינו הנושא הדומיננטי. מדובר בהחלטה בדבר עריכת הסכם מן הסוג שבו מעורבים שיקולים ואינטרסים שונים ומורכבים, אשר מרביתם במישור המדיני והביטחוני. בעריכת האיזון בין השיקולים השונים מסור למשיבה שיקול דעת רחב, ובענייננו לא הוכח כי חרגה היא ממתחם שיקול הדעת המסור לה בעניינים מסוג זה. נוסף על האמור, נציין עוד כי כפי שנקבע בפסק-דינו של בית משפט זה בכג"ץ 7244/04, העובדה שהמדינה לא הצליחה עד כה להשיג מידע אודות הנעדרים אינה מלמדת על אדישות לגורלם. בפסק-הדין צוין כי המדינה ביצעה במשך השנים פעולות שונות שנועדו לזרות אור על גורלם של 12 הנעדרים, ואף גילתה נכונות לשוב ולבחון פרטי מידע שונים אשר הועברו לה על-ידי העותרים. בדיון שקיימנו בעתירה הנוכחית הביאה המדינה לידיעתנו מידע חסוי בדבר המאמצים שנעשו ונעשים בעניינם של הנעדרים. למרבה הצער אין עדיין הישגים, אך אין להסיק מהדברים זניחת הטיפול. באת-כוח המדינה ציינה בפנינו כי שלישו הצבאי של נשיא המדינה קיבל על עצמו בעבר שמירת קשר עם משפחות הנעדרים ואף שפרש עתה מתפקידו ימשיך ויקיים את הקשר עם המשפחות ויעדכן, ככל שיהיה מידע בנמצא. בנסיבות שנוצרו לעת הזו אין בדינו להעניק לעותרים את הסעד המבוקש על ידם. לא נותר לנו אלא להפנות תשומת לב הממשלה לכך, שגם במערכה הרגישה והקשה אל מול איראן, אין לזנוח את משימת הבירור ומאמצי האיתור; אנו מניחים שממשלות ישראל לדורותיהן פעלו ויפעלו כך. כל שנותר הוא לחזק את העותרים ובני משפחותיהם, ולקוות כי יבוא היום בו המאמצים לאיתור יקיריהם יישאו פרי.

העתירה נדחת.

ה נ ש י א ה

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק-דינה של הנשיאה ד' ביניש.

ניתן היום, ג' בתמוז התשס"ח (06.07.2008).

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה

ה נ ש י א ה